

Cumartesi Anneleri 700. Buluşma

Ercan Kesal tarafından yazıldı
Cuma, 24 Ağustos 2018 18:14 -

Aşağıdaki yazı Dr. Ercan Kesal tarafından yazılmıştır. **Ercan Kesal**, 22 yıl önce gözaltındayken kaybolan yakınlarının akıbetini sormak ve faillerin cezalandırılması için 699 haftadır Taksim Galatasaray meydanında bir araya gelen Cumartesi Anneleri'ni kaleme aldı. "Her şeyi unutabilirsiniz belki ama, kokuları asla" diyen Kesal, gelecek cumartesi 700. kez toplanacak Cumartesi Anneleri için, "Hemen yanı başımızda 700 haftadır evlat, eş ve kardeş acısına sarınmış insanlar oturuyor. Bizlere bundan sonra ağlayacak bir şey kalmasın diye ordalar" diye yazdı. Yazıyı okuduğumda gözlerimin önüne Nebil RAHUMA'nın 16 yıl boyunca oğlu için gözyaşı döken annesi geldi. Bu yazıyı sizlerle paylaşmak, annesi ve yakınlarının yaşadıkları benzer acıları bir kez daha içimizde hissetmek için sizlerle paylaşmak istedim...

Ercan Kesal'ın, "Kokular, fotoğraflar, sesler ve mezarlarımız" başlığıyla (24 Ağustos 2018) yayımlanan yazısı şöyle:

Kokular...

Kokular galiba, hafızamızın en inatçı izsürücüleri. Her şeyi unutabilirsiniz belki ama, kokuları asla. İlk sevgilimi hep burnuma çarpan nergis kokusuyla hatırlarım mesela. İlk anatomi dersini cesetleri korumada kullanan formol kokusuyla, yaz mevsimini ise annemin geniş tepsilerde hazırladığı patates, biber kızartmalarının kokusuyla hatırladığım gibi.

Artık yatağa bağımlı olmuş hasta babamın başında bekleyen annemi fırsat buldukça arardım. Telefonun ahizesini "Ercan guzum!" diye kaldırırdı. "Yav anne nerden biliyorsun belki başkasıdır arayan, ayıp olur sonra!" dediğimde, "Yok guzum senin kokun da geliyor telefonun ucundan" derdi.

18 Eylül 1980'de, Bingöl'deki evinden "ifadesini alıp bırakacağız" denilerek götürülen lise öğrencisi Hüseyin Morsümbül'den 38 yıl oldu, haber alınamadı. Hüseyin'in annesi **Fatma Morsümbül**

"Oğlumun kemiklerini bulsam, omzumda taşıyacağım. Çünkü kokusunu çok özledim" diyordu hiç durmadan. Fatma anne, 2016 yılında hayatını kaybetti. Oğlunun kokusuna hasret gitti.

Sesler...

Cumartesi Anneleri 700. Buluşma

Ercan Kesal tarafından yazıldı
Cuma, 24 Ağustos 2018 18:14 -

Mahmut Kaya, 23 Aralık 1980’de üzerinde “Kahramanmaraş Katliamının Hesabı Sorulacaktır” yazılı bir pankartı asarken yakalandı ve gözaltına alındı. O günlerde yine gözaltında olan bir başkası mahkemedeki ifadesinde şunları söylemişti:

“... Mahmut yerde yatıyor ve bir şeyler mırıldanıyordu. Ayaklarının altı paramparçaydı. Yüzü ise tanınmayacak haldeydi. Gece yarısı Mahmut’un nefes alışı ağırlaştı, biraz sonra da öldü. Polisler bekçiyi çağırdılar. Bekçi biraz sonra elinde bir beyaz bir çarşafa sarıllı bir şeyle dışarı çıktı...”

Mahmut Kaya’nın babası valiye gitti. Vali ona oğlunu birkaç güne kadar teslim etme sözü verdi. Bu söz hâlâ tutulmadı. Mahmut Kaya ölmeden önce kendi kendine “Bitliste beş minare” türküsünü söylüyormuş...

İhtimal ki, Mahmut’un yakınları bu türküyü her duyduklarında bitmeyen bir acıyla yanmaktadırlar.

Mekânlar...

Senaristliğini ve yönetmenliğini **Ali Aydın**’ın yaptığı “Küf” filminde oynamıştım. 18 yıl boyunca faili meçhul oğlunun izini süren bir demiryolu işçisinin filmiydi. Gerçek bir hikâyeden yola çıkılarak yapılan film benim de ilk başrolümdü. Pozantı ve yakınındaki bir tren istasyonunun lojmanında haftalarca süren çekimler yapmıştık. Filmin ilk gösteriminin yapılacağı salona Galatasaray’dan yürüyerek gittim. Orada, ellerinde kaybettikleri yakınlarının resimleriyle sessizce oturan insanlar, “Mutlak mekân diye bir şey de yoktur. Mekan ancak içerdiği enerjilerle var olur. Zaman da kendi başına hiçbir şey değildir. O da ancak içinde yer alan olaylar sonucu kendini sürdürür” sözünün canlı tanığı gibiydiler.

Fotoğraflar...

1984’ün soğuk bir mart gününde, Diyarbakır Cezaevi’ndeki ölüm orucunda hayatını kaybeden Orhan Keskin’in babası, oğlunun insanlık dışı işkencelerden ve uzun ölüm oruçlarından arta kalan cansız bedenini teslim aldıktan sonra cenazeyi camiye bırakmaz hemen. “Yıllardır eve gelmiyordu. Bir gece de beraber kalalım oğlumla” der.

Cumartesi Anneleri 700. Buluşma

Ercan Kesal tarafından yazıldı
Cuma, 24 Ağustos 2018 18:14 -

Oğlunun ölümünden sonraki 26 yıl boyunca her sabah onun fotoğrafının karşısına geçip “seni nasıl kurtaramadım, seni nasıl kurtaramadım” diye yanan bir baba...

12 Eylül cuntasının başı **Kenan Evren** ölmeden bir süre önce mahkemede ifade verdi. Müdahil avukatlardan biri kanlı bir fotoğraf gösterdi Evren’e. Evren, hiçbir şey söylemedi, önüne baktı. Fotoğraftaki kişi **Süleyman Cihan**’dı... Gözaltına alındıktan sonra elleri kelepçeli işkencede öldürülmüştü. Darbeden sonra yıllarca, gözaltında ya da işkencede öldürülmesine göz yumulan yüzlerce insandan biriydi.

Hasan Ocak, 1995 yılında gözaltına alındıktan 58 gün sonra kimsesizler mezarlığında boynundaki işkence izleriyle bulundu. 30 yaşındaydı. Kardeşi Maside Ocak bakın neler söylemiş: “Hasan’ımıza adalet istememizden bu yana hafızalarımızda iki fotoğraf var. Birincisi elimizde tuttuğumuz ailemizin güleç yüzlü çocuğu Hasan’ımıza ait olan fotoğraf. İkinci fotoğraf ise Hasan’ı bulduğumuzda paramparça edilmiş yüzünün fotoğrafı.”

Mezarlarımız...

Yıllar önce dedemle ebemin mezar yerlerini, kaybolmuş taşlarını yeniden yaptırarak annemi ziyarete götürmüştüm. Annem, küçük bir kız çocuğu gibi sevinmiş, anasıyla babasının taşlarına elini sürmüş, dualar okumuş ve onlarla konuşmuştu.

Anamın şükran dolu bakışlarıyla avunurken bir televizyonda **İbrahim Aslan**’a rastladım. Yetmiş sekiz yaşındaki Mardinli İbrahim Aslan “Dualarım kabul oldu” diye sevinçten ağlıyordu. Oğlu **Mehmet Emin**’

in yanmış kafatası ve kemikleri 18 yıl sonra bir kuyunun dibinde bulunmuş da ona seviniyormuş. Oğlunun yıllar sonra bulunan kemiklerine sevinç gözyaşları döken yaşlı adamı izlerken “Bundan sonraki tüm sevinçlerim bu ülkeye haram olsun” diyebilmişim ancak.

L. Neyzi’den okuduğum bir cümle:

“Kokular resimler, sesler, duyduklarımız bizim yeniden hatırlamamızı sağlar ve tüm bunlar sadece bellek değil insanı insan yapan değerlerin de toplamıdır.”

Cumartesi Anneleri 700. Buluşma

Ercan Kesal tarafından yazıldı
Cuma, 24 Ağustos 2018 18:14 -

Ama, kederliyim... Değiştiremediğimiz, razı olduğumuz ya da yapabileceğimiz halde yapmadıklarımız yüzünden. Evlatlarının müebbet hapis cezası almasına şükreden ailelerin, oğlunun 18 yıl sonra teslim edilen yanmış kemiklerine sarılarak, “şükür bulundu” diye sevinç gözyaşları döken babaların, işkencelerde tüketilen yavrusunun gövdesi hiç olmazsa bir gece evde kalıyor diye şanslı addedilen insanların ülkesi olmamalıydık.

Oğlum olduğunda, “Kalan ömrümde senin yerine eksik kalan tüm acıları da, sıkıntıları da yüklenmeye hazırım. Dilerim, sana ağlayacak hiçbir şey kalmasın” cümlelerini yazmıştım.

Hemen yanı başımızda 700 haftadır evlat, eş ve kardeş acısına sarınmış insanlar oturuyor. Bizlere bundan sonra ağlayacak bir şey kalmasın diye ordalar.

“Kokular...”

Kokular galiba, hafızamızın en inatçı iz sürücüleri. Her şeyi unutabilirsiniz belki ama, kokuları asla. İlk sevgilimi hep burnuma çarpan nergis kokusuyla hatırlarım mesela. İlk anatomi dersini cesetleri korumada kullanan formol kokusuyla, yaz mevsimini ise annemin geniş tepsilerde hazırladığı patates, biber kızartmalarının kokusuyla hatırladığım gibi.

Artık yatağa bağımlı olmuş hasta babamın başında bekleyen annemi fırsat buldukça arardım. Telefonun ahizesini “Ercan guzum!” diye kaldırırdı. “Yav anne nerden biliyorsun belki başkasıdır arayan, ayıp olur sonra!” dediğimde, “Yok guzum senin kokun da geliyor telefonun ucundan” derdi.

18 Eylül 1980’de, Bingöl’deki evinden “ifadesini alıp bırakacağız” denilerek götürülen lise öğrencisi Hüseyin Morsümbül’den 38 yıl oldu, haber alınamadı. Hüseyin’in annesi **Fatma Morsümbül**

“Oğlumun kemiklerini bulsam, omzumda taşıyacağım. Çünkü kokusunu çok özledim” diyordu hiç durmadan. Fatma anne, 2016 yılında hayatını kaybetti. Oğlunun kokusuna hasret gitti.

Cumartesi Anneleri 700. Buluşma

Ercan Kesal tarafından yazıldı
Cuma, 24 Ağustos 2018 18:14 -

Sesler...

Mahmut Kaya, 23 Aralık 1980’de üzerinde “Kahramanmaraş Katliamının Hesabı Sorulacaktır” yazılı bir pankartı asarken yakalandı ve gözaltına alındı. O günlerde yine gözaltında olan bir başkası mahkemedeki ifadesinde şunları söylemişti:

“... Mahmut yerde yatıyor ve bir şeyler mırıldanıyordu. Ayaklarının altı paramparçaydı. Yüzü ise tanınmayacak haldeydi. Gece yarısı Mahmut’un nefes alışığı ağırlaştı, biraz sonra da öldü. Polisler bekçiyi çağırdılar. Bekçi biraz sonra elinde bir beyaz bir çarşafa sarıllı bir şeyle dışarı çıktı...”

Mahmut Kaya’nın babası valiye gitti. Vali ona oğlunu birkaç güne kadar teslim etme sözü verdi. Bu söz hâlâ tutulmadı. Mahmut Kaya ölmeden önce kendi kendine “Bitliste beş minare” türküsünü söylüyormuş...

İhtimal ki, Mahmut’un yakınları bu türküyü her duyduklarında bitmeyen bir acıyla yanmaktadırlar.

Mekânlar...

Senaristliğini ve yönetmenliğini **Ali Aydın**’ın yaptığı “Küf” filminde oynamıştım. 18 yıl boyunca faili meçhul oğlunun izini süren bir demiryolu işçisinin filmiydi. Gerçek bir hikâyeden yola çıkılarak yapılan film benim de ilk başrolümdü. Pozantı ve yakınındaki bir tren istasyonunun lojmanında haftalarca süren çekimler yapmıştık. Filmin ilk gösteriminin yapılacağı salona Galatasaray’dan yürüyerek gittim. Orada, ellerinde kaybettikleri yakınlarının resimleriyle sessizce oturan insanlar, “Mutlak mekân diye bir şey de yoktur. Mekan ancak içerdiği enerjilerle var olur. Zaman da kendi başına hiçbir şey değildir. O da ancak içinde yer alan olaylar sonucu kendini sürdürür” sözünün canlı tanığı gibiydiler.

Fotoğraflar...

Cumartesi Anneleri 700. Buluşma

Ercan Kesal tarafından yazıldı
Cuma, 24 Ağustos 2018 18:14 -

1984'ün soğuk bir mart gününde, Diyarbakır Cezaevi'ndeki ölüm orucunda hayatını kaybeden Orhan Keskin'in babası, oğlunun insanlık dışı işkencelerden ve uzun ölüm oruçlarından arta kalan cansız bedenini teslim aldıktan sonra cenazeyi camiye bırakmaz hemen. "Yıllardır eve gelmiyordu. Bir gece de beraber kalalım oğlumla" der.

Oğlunun ölümünden sonraki 26 yıl boyunca her sabah onun fotoğrafının karşısına geçip "seni nasıl kurtaramadım, seni nasıl kurtaramadım" diye yanan bir baba...

12 Eylül cuntasının başı **Kenan Evren** ölmeden bir süre önce mahkemede ifade verdi. Müdahil avukatlardan biri kanlı bir fotoğraf gösterdi Evren'e. Evren, hiçbir şey söylemedi, önüne baktı. Fotoğraftaki kişi **Süleyman Cihan**'dı... Gözaltına alındıktan sonra elleri kelepçeli işkencede öldürülmüştü. Darbeden sonra yıllarca, gözaltında ya da işkencede öldürülmesine göz yumulan yüzlerce insandan biriydi.

Hasan Ocak, 1995 yılında gözaltına alındıktan 58 gün sonra kimsesizler mezarlığında boynundaki işkence izleriyle bulundu. 30 yaşındaydı. Kardeşi Maside Ocak bakın neler söylemiş: "Hasan'ımıza adalet istememizden bu yana hafızalarımızda iki fotoğraf var. Birincisi elimizde tuttuğumuz ailemizin güleç yüzlü çocuğu Hasan'ımıza ait olan fotoğraf. İkinci fotoğraf ise Hasan'ı bulduğumuzda paramparça edilmiş yüzünün fotoğrafı."

Mezarlarımız...

Yıllar önce dedemle ebemin mezar yerlerini, kaybolmuş taşlarını yeniden yaptırarak annemi ziyarete götürmüştüm. Annem, küçük bir kız çocuğu gibi sevinmiş, anasıyla babasının taşlarına elini sürmüş, dualar okumuş ve onlarla konuşmuştu.

Anamın şükran dolu bakışlarıyla avunurken bir televizyonda **İbrahim Aslan**'a rastladım. Yetmiş sekiz yaşındaki Mardinli İbrahim Aslan "Dualarım kabul oldu" diye sevinçten ağlıyordu. Oğlu **Mehmet Emin**'

in yanmış kafatası ve kemikleri 18 yıl sonra bir kuyunun dibinde bulunmuş da ona seviniyormuş. Oğlunun yıllar sonra bulunan kemiklerine sevinç gözyaşları döken yaşlı adamı izlerken "Bundan sonraki tüm sevinçlerim bu ülkeye haram olsun" diyebilmişim ancak.

Cumartesi Anneleri 700. Buluşma

Ercan Kesal tarafından yazıldı
Cuma, 24 Ağustos 2018 18:14 -

L. Neyzi'den okuduğum bir cümle:

“Kokular resimler, sesler, duyduklarımız bizim yeniden hatırlamamızı sağlar ve tüm bunlar sadece bellek değil insanı insan yapan değerlerin de toplamıdır.”

Ama, kederliyim... Değiştiremediğimiz, razı olduğumuz ya da yapabileceğimiz halde yapmadıklarımız yüzünden. Evlatlarının müebbet hapis cezası almasına şükreden ailelerin, oğlunun 18 yıl sonra teslim edilen yanmış kemiklerine sarılarak, “şükür bulundu” diye sevinç gözyaşları döken babaların, işkencelerde tüketilen yavrusunun gövdesi hiç olmazsa bir gece evde kalıyor diye şanslı addedilen insanların ülkesi olmamalıydık.

Oğlum olduğunda, “Kalan ömrümde senin yerine eksik kalan tüm acıları da, sıkıntıları da yüklenmeye hazırım. Dilerim, sana ağlayacak hiçbir şey kalmasın” cümlelerini yazmıştım.

Hemen yanı başımızda 700 haftadır evlat, eş ve kardeş acısına sarınmış insanlar oturuyor. Bizlere bundan sonra ağlayacak bir şey kalmasın diye ordalar.